प्रदेश लोक सेवा आयोग, कर्णाली प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवाको प्रदेश शिक्षा सेवा, शिक्षा प्रशासन समूह, (अंग्रेजी, गणित, विज्ञान, नेपाली, शारीरिक शिक्षा र सामाजिक शिक्षा) उपसमूह, अधिकृत सातौं तह, प्रशिक्षक वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम र परीक्षा योजना

पाठ्यक्रमको रूपरेखाः यस पाठ्यक्रम योजनालाई तीन चरणमा विभाजन गरिएको छ।

परीक्षाको चरण	परीक्षाको किसिम	पूर्णाङ्क
प्रथम चरण	लिखित परीक्षा (Written Exam)	३००
अन्तिम चरण	सामूहिक परीक्षण (Group Test) र अन्तरवार्ता (Interview)	५०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरणः लिखित परीक्षा (Written Exam) पूर्णाङ्कः ३००

पत्र	विषय	खण्ड	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली		प्रश्नसंख्याxअङ्क	समय
प्रथम	General Subject	General knowledge & General Ability Test	१००	४०	बस्तुगत (Objective) बहुवैकल्पिक प्रश्न (MCQs)		१००x१=१००	१ घण्टा ३० मिनेट
द्वितीय	General Technical Subject		१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर लामो उत्तर	१०x५=५० ५x१०=५०	३ घण्टा
तृतीय	Service, Group, Sub-group, Specific Subject		१००	४०	विषयगत (Subjective)	छोटो उत्तर लामो उत्तर	१०x५=५० ५x१०=५०	३ घण्टा

२. अन्तिम चरणः सामूहिक परीक्षण (Group Test) र अन्तर्वार्ता (Interview) पूर्णाङ्कः ५०

पत्र/विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	समय
सामूहिक परीक्षण (Group Test)	१०	सामूहिक छलफल (Group Discussion)	३० मिनेट
अन्तर्वार्ता (Interview)	४०	अन्तर्वार्ता (Board Interview)	

द्रष्टव्यः

१. यस पाठ्यक्रमलाई प्रथम चरण र अन्तिम चरणमा विभाजन गरिएको छ।

२. परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अङ्ग्रेजी अथवा नेपाली र अङ्ग्रेजी दुबै हुन सक्नेछ।

३. खुला र समावेशी समूहको एउटै प्रश्नपत्रबाट परीक्षा सञ्चालन हुनेछ।

४. प्रदेश निजामती सेवाको प्रदेश शिक्षा सेवा, शिक्षा प्रशासन समूह, (अंग्रेजी, गणित, विज्ञान, नेपाली, शारीरिक शिक्षा र सामाजिक शिक्षा) उपसमूह, अधिकृत सातौं तह, प्रशिक्षक वा सो सरह पदको प्रथम चरणको प्रथम पत्र र द्वितीय पत्रको लिखित परीक्षा संयुक्त र एकीकृत रूपमा सञ्चालन हुनेछ। तर तृतीय पत्रको लिखित परीक्षा उपसमूह अनुरूप फरक फरक प्रश्नबाट फरक फरक समयमा सञ्चालन हुनेछ।

५. बस्तुगत बहुवैकल्पिक (Multiple Choice) प्रश्नहरूको गलत उत्तर दिएमा प्रत्येक गलत उत्तर बापत २० प्रतिशत अङ्क कट्टा गरिनेछ। तर उत्तर नदिएमा त्यस बापत अङ्क दिइने छैन र अङ्क कट्टा पनि गरिने छैन।

६. बहुवैकल्पिक प्रश्नहरू हुने परीक्षामा क्याल्कुलेटर प्रयोग गर्न पाइने छैन।

७. विषयगत प्रश्नहरूको हकमा तोकिएको अङ्कमा एउटा लामो प्रश्न वा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिनेछ।

८. परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या, अङ्क र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा दिईए अनुसार हुनेछ।

९. विषयगत प्रश्न हुने पत्र/विषयका प्रत्येक भाग/खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन्। परीक्षार्थीले प्रत्येक भाग/खण्डका प्रश्नहरूको उत्तर सोही भाग/खण्डको उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ।

१०. यस पाठ्यक्रम अनुसारका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जुनसुकै कुरा लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मिति भन्दा ३ महिना अगावै संशोधन भई कायम रहेका विषयवस्तुलाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्झनु पर्दछ।

११. लिखित परीक्षामा छनोट भएका उम्मेदवारहरूलाई मात्र सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराइनेछ।

१२. सामूहिक परीक्षणमा उपस्थित नहुने उम्मेदवारलाई अन्तर्वार्तामा सम्मिलित गराईने छैन।

१३. लिखित परीक्षा, सामूहिक परीक्षण र अन्तर्वार्ताको कुल प्राप्ताङ्कको आधारमा अन्तिम परीक्षाफल प्रकाशित गरिनेछ।

१४. पाठ्यक्रम अध्यावधिक भइ लागु हुने मितिः २०८३।०१।०२

प्रदेश लोक सेवा आयोग, कर्णाली प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवाको प्रदेश शिक्षा सेवा, शिक्षा प्रशासन समूह, (अंग्रेजी, गणित, विज्ञान, नेपाली, शारिरीक शिक्षा र सामाजिक शिक्षा) उपसमूह, अधिकृत सातौं तह, प्रशिक्षक वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक अन्तर सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

प्रथम चरणः लिखित परीक्षा (Written Exam)

प्रथम पत्र (Paper I): General Subject

खण्ड कः सामान्य ज्ञान ७० अङ्क

1. सामान्य ज्ञान र समसामयिक विषय (३० ×१ अङ्क = ३० अङ्क)

1.1. नेपालको भौगोलिक, सामाजिक, साँस्कृतिक र आर्थिक अवस्था
1.2. कर्णाली प्रदेशका महत्त्वपूर्ण प्राकृतिक स्रोतहरू
1.3. कर्णाली प्रदेशको भौगोलिक विविधता र हावापानीको अवस्था
1.4. आधुनिक नेपालका महत्त्वपूर्ण घटना, सामाजिक साँस्कृतिक र आर्थिक अवस्था
1.5. नेपालको चालु आवधिक योजना, कर्णाली प्रदेशको चालु आवधिक योजना, वार्षिक बजेट नीति तथा कार्यक्रमहरू
1.6. दिगो विकास, वातावरण, प्रदुषण, जलबायु परिवर्तन, जैविक विविधता र विज्ञान तथा प्रविधि
1.7. संयुक्त राष्ट्र संघ, विमेस्टेक र सार्क सम्बन्धी जानकारी
1.8. नेपालको संविधान
1.9. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको शासन प्रणाली
1.10. सुशासनः अवधारणा, उद्देश्य र महत्त्व
1.11. प्रदेश निजामती सेवा ऐन, २०८० तथा नियमावली, २०८०
1.12. सार्वजनिक सेवा प्रवाहः अवधारणा, महत्त्व र तरिकाहरू
1.13. सार्वजनिक नीतिः अवधारणा, उद्देश्य र महत्त्व
1.14. समावेशीकरणः अवधारणा, महत्त्व र तरिकाहरू
1.15. व्यवस्थापनका विविध पक्षहरूः योजना, संगठन, निर्देशन, नियन्त्रण, समन्वय, निर्णय निर्माण, उत्प्रेरणा र नेतृत्व
1.16. राष्ट्रिय र अन्तर्राष्ट्रियस्तरका समसामयिक महत्त्वपूर्ण घटना

2. नेपालमा शिक्षा (Education in Nepal) (४० ×१ अङ्क = ४० अङ्क)

2.1. नेपालमा शिक्षाको इतिहास र नेपालका महत्त्वपूर्ण शैक्षिक घटनाहरू
2.2. सङ्घीय र कर्णाली प्रदेशका शिक्षा सम्बन्धी कानूनहरू
2.3. संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको शिक्षा प्रशासनको संरचना
2.4. नेपालको शिक्षाका मुख्य योजना र आयोगका प्रतिवेदन र सिफारिसहरूः राष्ट्रिय शिक्षा पद्धतिको योजना २०२८, राष्ट्रिय शिक्षा आयोग, २०४९, उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोग, २०५५ र उच्चस्तरीय राष्ट्रिय शिक्षा आयोग, २०७५
2.5. शिक्षाका आधुनिक प्रवृत्तिहरू र समसामयिक मुद्दाहरू
2.6. शिक्षाको अवधारणा, उद्देश्य र कार्य
2.7. शिक्षा र समाजः शिक्षा र सामाजिक प्रक्रिया, शिक्षा र सामाजिक न्याय
2.8. शिक्षा र दर्शनबीचको सम्बन्ध (पश्चिमी र पूर्वीय दर्शन)
2.9. शिक्षा मनोविज्ञान र सिकाइको अवधारणा
2.10. पाठ्यक्रमको अवधारणा, नेपालमा विद्यालय तहको पाठ्यक्रम विकासको प्रक्रिया र एकीकृत पाठ्यक्रम

2.11. मूल्याङ्कनको अवधारणा र नेपालमा विद्यालय तहको मूल्याङ्कन प्रणाली

2.12. विद्यालय सुपरीवेक्षणः अर्थ, महत्त्व, प्रकार र शैलीहरू

2.13. एकीकृत शैक्षिक व्यवस्थापन तथा सूचना प्रणाली र शिक्षामा सूचना तथा सञ्चार प्रविधि

2.14. शिक्षकको सक्षमता, शिक्षकको पेसागत दक्षता विकास र शैक्षिक नेतृत्व

2.15. कर्णाली प्रदेशका शिक्षासम्बन्धी समसामयिक विषयहरूः आवासीय विद्यालय, घुम्ती विद्यालय र छात्रवृत्ति

खण्ड खः सामान्य बौद्धिक परीक्षण — ३० अङ्क

3. General Ability Test (30×1 Mark = 30 Marks)

3.1. Logical Reasoning (10×1 Mark = 10 Marks)

Jumble words, Series, Analogy, Classification, Coding-Decoding, Matrix, Ranking Order Test, Direction and Distance Sense Test, Common Sense Test, Logical Reasoning, Assertion and Reason, Venn-diagram, Statement and Conclusions

3.2. Numerical Reasoning (10×1 Mark = 10 Marks)

Series, Analogy, Classification, Coding, Arithmetical reasoning/operation, Percentage, Ratio, Average, Loss & Profit, Time & Work, Data interpretation & Data verification

3.3. Spatial Reasoning (10×1 Mark = 10 Marks)

Figure Series, Figure Analogy, Figure Classification, Figure Matrix, Pattern Completion /Finding, Analytical Reasoning Test, Figure Formation and Analysis, Rule Detection, Water images, Mirror images and Cubes and Dice

प्रदेश लोक सेवा आयोग, कर्णाली प्रदेश

प्रदेश निजामती सेवाको प्रदेश शिक्षा सेवा, शिक्षा प्रशासन समूह, (अंग्रेजी, गणित, विज्ञान, नेपाली, शारीरिक शिक्षा र सामाजिक शिक्षा) उपसमूह, अधिकृत सातौं तह, प्रशिक्षक वा सो सरह पदको खुला, अन्तर तह र आन्तरिक अन्तर सेवा सेवा प्रतियोगितात्मक लिखित परीक्षाको पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र (Paper II): General Technical Subject

Section (A): शिक्षा र मनोविज्ञान ३० अङ्क

१. शिक्षाको परिचय र शिक्षाका आधुनिक प्रवृत्तिहरू

१.१. शिक्षाको अर्थ, परिभाषा र स्वरूप

१.२. शिक्षाका उद्देश्यहरू: व्यक्तिगत र सामाजिक

१.३. शिक्षाका कार्यहरू: व्यक्तिगत, राष्ट्रिय, अन्तर्राष्ट्रिय, सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक र राजनैतिक

१.४. शिक्षणको अर्थ र परिभाषा, शिक्षणकला र विज्ञानको रूपमा, शिक्षणका नमुनाहरू

१.५. शिक्षाका आधुनिक प्रवृत्तिहरू: मानव अधिकार र शिक्षा, बालअधिकार र शिक्षा, विद्यालय शान्तिक्षेत्रको रूपमा, निरन्तर शिक्षा, खुला सिकाइ, मानव मूल्यमा आधारित शिक्षा, शिक्षामा समान अवसर र समतामूलक पँहुच, शिक्षा र सामाजिक न्याय, आर्थिक लगानीका रूपमा शिक्षा, अनिवार्य तथा नि:शुल्क शिक्षा, राष्ट्रिय एकताका लागि शिक्षा, अन्तर्राष्ट्रिय समझदारीका लागि शिक्षा

१.६. शिक्षामा अनुसन्धान: अर्थ, महत्त्व, प्रकारहरू (आधारभूत, प्रायोगिक र कार्यमूलक अनुसन्धान)

१.७. कर्णाली प्रदेशमा अवलम्वन गर्न सकिने घुम्ती शिक्षण, बहुकक्षा बहुस्तर शिक्षण (MGML) र आवासीय शिक्षाको अवधारणा, अभ्यास र आवश्यकता

१.८. छात्रवृत्ति: अवधारणा, उद्देश्य र कर्णाली प्रदेशबाट प्रदान गरिने छात्रवृत्तिको प्रकार

१.९. विद्यालय स्वास्थ्य र पोषण कार्यक्रम: विद्यालय नर्स कार्यक्रम, खोप तथा भिटामिन कार्यक्रम, स्थानीय उत्पादनमा आधारित दिवा खाजा कार्यक्रम

२. शिक्षाको समाजशास्त्रीय र दार्शनिक आधारहरू

२.१. समाज र समुदायको धारणा, शिक्षा र समाजबीचको सम्बन्ध

२.२. विद्यालय समाजको उप-प्रणालीको रूपमा

२.३. सामाजिक प्रक्रिया र शिक्षा

२.३.१. सामाजिकीकरण: अवधारणा, तरिका र सामाजिकीकरणका निकायहरू

२.३.२. सामाजिक अन्तरक्रिया: अर्थ, स्वरूप र कक्षाकोठामा सामाजिक अन्तरक्रिया

२.३.३. सामाजिक परिवर्तन र गतिशीलता: अर्थ, सिद्धान्त र यसको शिक्षासँगको सम्बन्ध

२.४. शिक्षाको दर्शनका विभिन्न पक्षसँग सम्बन्ध र तिनीहरूको प्रभाव तथा कार्यान्वयन

२.४.१. आदर्शवाद, प्रकृतिवाद, यथार्थवाद, प्रयोजनवाद र अस्तित्ववाद

२.४.२. पूर्वीय दर्शन र शिक्षा

३. शैक्षणिक विधि र प्रविधि तथा सामग्री

३.१. शैक्षणिक विधि र पद्धतिको अर्थ, परिभाषा र तत्त्वहरू

३.२. शिक्षण र सिकाइ बीचको अन्तरसम्बन्ध, शिक्षण सिकाइमा शिक्षक, विषयविज्ञ र सुपरिवेक्षकको भूमिका

३.३. सिकाइमा सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको महत्त्व र प्रयोग

३.४. शिक्षण सिकाइमा प्रयोग गरिने विद्यार्थी केन्द्रित, शिक्षक केन्द्रित, अन्तरक्रियात्मक र आधुनिक शिक्षण विधिहरू तथा शैक्षिक सामग्रीको प्रयोग

३.५. विपद्को समयमा प्रयोग गर्न सकिने शिक्षण सिकाइका वैकल्पिक विधिहरू

३.६. शैक्षणिक योजना: शिक्षण सुधार योजना, पाठयोजना, एकाइ/विषय शीर्षक योजना, बार्षिक कार्ययोजना, बार्षिक कार्यपात्रो र दैनिक समयतालिका

४. शिक्षा मनोविज्ञान

४.१. शिक्षा मनोविज्ञानको अर्थ, क्षेत्र, आवश्यकता र महत्त्व

४.२. मानव विकास

४.२.१. वृद्धि र विकासको अवधारणा, मानव विकासका सिद्धान्त र विशेषताहरू

४.२.२. मानव विकास अध्ययनको उद्देश्य, महत्त्व तथा अध्ययनका विधिहरू

४.२.३. मानव विकासका चरणहरू र तिनका विशेषताहरू

४.३. बाल्यावस्था, यौवनावस्था र किशोरावस्थाः विकासात्मक कार्यहरू, शारीरिक परिवर्तन, सामाजिक र संवेगात्मक परिवर्तन, रूचिहरू र उनीहरूमा देखापर्ने मुख्य व्यवहारहरू

Section (B): सिकाइ र पाठ्यक्रम तथा मूल्याङ्कन २५ अङ्क

५. सिकाइ र यसका सिद्धान्तहरू

५.१. सिकाइको परिचयः सिकाइको अर्थ, स्वरूप र सिकाइका अपवाद, परिपक्वता र सिकाइ

५.२. सिकाइ र बुद्धिमत्ता, बुद्धिमत्ताका सिद्धान्तहरू, वहु– बुद्धिमत्ता, संवेगात्मक बुद्धिमत्ता

५.३. सिकाइका सिद्धान्तहरूः विशेषता र शैक्षिक उपयोग

५.३.१. शास्त्रीय सम्बन्धन

५.३.२. कार्यपरक सम्बन्धन

५.३.३. प्रयत्न र भूल सिकाइ

५.३.४. अन्तरदृष्टि सिकाइ सिद्धान्त

५.३.५. जिन पियाजे र लेव भिगोत्सीका सिकाइ सिद्धान्तहरू

५.३.६. ग्याग्नेको तहगत सिद्धान्तहरू

५.३.७. बान्दुराको सामाजिक सिकाइ सिद्धान्त

५.४.सिकाइमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू

५.४.१. सिकाइको स्थानान्तरणः अवधारणा, प्रकार, सिद्धान्त र प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू

५.४.२. स्मरण र विस्मरणः स्मरणको अवधारणा, प्रकार, मापन प्रक्रिया र स्मृति क्षमतामा सुधारका विधिहरू

५.४.३. विस्मरणको अवधारणा र कारणहरू

५.४.४. उत्प्रेरणाः अवधारणा, प्रकार र सिकाइमा प्रयोग गरिने उत्प्रेरकहरू

५.४.५. अभ्यासः अवधारणा, प्रकार र उपयोग

५.४.६. पुनर्वलः अवधारणा, प्रकार र उपयोग

६. पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्रीको परिचय तथा विकास

६.१. पाठ्यक्रमः अवधारणा, तत्त्व र आवश्यकता

६.२. पाठ्यक्रमको ढाँचा र नमूना

६.२.१. ढाँचाः विषय-केन्द्रित, क्रियाकलाप-केन्द्रित, जीवन परिस्थितिमा आधारित र मुख्य पाठ्यक्रम

६.२.२. पाठ्यक्रम विकासका नमूनाहरूः तार्किक, चक्रीय र गतिशील नमूना

६.३. नेपालको विद्यालय तहको पाठ्यक्रम विकास प्रक्रिया

६.४.पाठ्यक्रम निर्माणमा प्रभाव पार्ने तत्त्वहरू

६.५. राष्ट्रिय पाठ्यक्रमको प्रारूप, २०७६ र स्थानीय पाठ्यक्रम विकास तथा कार्यान्वयन मार्गदर्शन, २०७६

६.६. विद्यालय तहको वर्तमान परिमार्जित पाठ्यक्रम सम्बन्धी जानकारी

६.७. पाठ्यक्रम विकासका आधुनिक प्रवृत्तिहरूः एकीकृत पाठ्यक्रम, सुषुप्त पाठ्यक्रम र स्थानीय पाठ्यक्रम

६.८.पाठ्यपुस्तक, शिक्षक निर्देशिका र सन्दर्भ सामग्रीः परिचय, महत्त्व र प्रयोग

६.९. नेपालमा पाठ्यक्रम र पाठ्यसामग्री विकासमा तीन तह र निकायको भूमिका

७. मूल्याङ्कनको परिचय र प्रयोजन

७.१. मापन र मूल्याङ्कनको अवधारणा, मूल्याङ्कनका प्रकार

७.२. मूल्याङ्कनका साधनहरू र मूल्याङ्कनका साधनमा हुनुपर्ने विशेषताहरू

७.३. परीक्षणको अर्थ र प्रकारः मानक र मापदण्डमा आधारित, विषयगत र वस्तुगत, स्तरीकृत र गैरस्तरीकृत अथवा शिक्षक निर्मित परीक्षण

७.४. विद्यार्थी मूल्याङ्कनः अवधारणा र विद्यालय तहको विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणाली

७.५. विद्यार्थी उपलब्धि परीक्षण, प्रारम्भिक कक्षा पढाइ परीक्षण र विद्यालयको कार्यसम्पादन परीक्षण

७.६. परीक्षण विकास प्रक्रियाः उद्देश्य निर्धारण, विषयवस्तुको छनोट, विशिष्टिकरण तालिकाको विकास, प्रश्नहरूको लेखन, प्रश्नहरूको विश्लेषण र सम्पादन, विश्वसनीयता र वैधता निर्धारण, अन्तिम प्रश्नपत्रको निर्माण, साँस्कृतिक आधारमा परीक्षणको समायोजन, परीक्षण-सञ्चालन, परीक्षण र नतिजा विश्लेषण

७.७. सामान्य सांख्यिकीय विश्लेषण

- ७.७.१. तथ्याङ्कको संकलन, विश्लेषण र प्रस्तुतीकरण
- ७.७.२. केन्द्रीय प्रवृत्तिको मापनः मध्यक, मध्यिका र रित
- ७.७.३. तथ्याङ्कको तुलनात्मक स्थितिको गणनाः प्रतिशताङ्क र प्रामाणिक प्राप्ताङ्क
- ७.७.४. विचरणशिलताको मापनः तथ्याङ्कको विस्तार र स्तरीय भिन्नता

Section (C): शैक्षिक प्रशासन र व्यवस्थापन २५ अङ्क

८. शिक्षा प्रशासन र शैक्षिक व्यवस्थापन

८.१. राष्ट्रिय शिक्षा नीति, २०७६ र कर्णाली प्रदेशको शिक्षा सम्बन्धी नीति

८.२. नेपालको संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको शिक्षा प्रशासन सम्बन्धी व्यवस्था

८.३. नेपालमा शिक्षाको संरचनाः अनौपचारिक शिक्षा, विद्यालय शिक्षा, प्राविधिक तथा व्यावसायिक शिक्षा र तालिम तथा उच्च शिक्षा (नीतिगत व्यवस्था, संरचना र निकाय)

८.४. शिक्षा आयोगका प्रतिवेदनहरू तथा योजनाहरूमा विद्यालय शिक्षाको संरचना, तहगत उद्देश्य, पाठ्यक्रम, शिक्षक र विद्यार्थी मूल्याङ्कन सम्बन्धी सुझावहरू

८.५. शैक्षिक व्यवस्थापनः परिभाषा, महत्त्व र क्षेत्र (शिक्षण सिकाइको प्राविधिक पक्ष, रणनीतिक तथा दैनिक कार्यसञ्चालन व्यवस्थापन)

८.६. शैक्षिक व्यवस्थापन सूचना प्रणाली

८.७. प्रशिक्षकको काम, कर्तव्य र अधिकार

९. विद्यालय व्यवस्थापन

९.१. विद्यालय व्यवस्थापनः उद्देश्य, प्रकार र महत्त्व

९.२. विद्यालयमा सकारात्मक अनुशासन र विद्यालयले पालना गर्नुपर्ने शर्तहरू

९.३. विद्यालय सुशासनः सामाजिक परीक्षण, गुनासो सुनुवाई, नागरिक बडापत्र

९.४. विद्यालय स्थापना वा कक्षा थपका आधारहरूः जनसंख्या, भौगोलिक अवस्था, सामाजिक बनौट, तल्लो तहको विद्यालयहरू, विद्यालय छनौटको अवसर, लागत र कुशलताको प्रश्न, समता र गुणस्तरको प्रश्न

९.५. सामुदायिक र संस्थागत विद्यालयको व्यवस्थापनः सेवा क्षेत्रको अवधारणा, सामुदायिक र संस्थागत विद्यालय स्थापनाका आधारहरू तथा उपलब्धिको तुलनात्मक अवस्था

९.६. विद्यालय स्तरीकरण तथा वर्गीकरण

९.७. विद्यालय व्यवस्थापन सम्बन्धमा विभिन्न तहको भूमिकाः नीति निर्माण र स्तर निर्धारण, स्रोत परिचालन, अनुमति तथा दैनिक कार्य सञ्चालनको व्यवस्थापन

१०. विद्यार्थी र शिक्षक सम्बन्धी व्यवस्थापन

१०.१. विद्यार्थी भर्ना र समूह विभाजनका आधार

१०.२. समता तथा व्यक्तिको पूर्ण क्षमता विकास गर्ने विषयः विद्यार्थीलाई विभिन्न समूहमा राख्ने आधार (उपलब्धिका आधारमा वा मिश्रित) र यसका फाइदा र वेफाइदाहरू

१०.३. विद्यार्थीको नेतृत्व विकासमा विद्यालयको भूमिकाः विद्यालयमा प्रजातान्त्रिक अभ्यासको अवसर, नेतृत्व लिने अवसर, बहु-प्रतिभाको खोजी, चिनारी र विकासको अवसर

१०.४. शिक्षक व्यवस्थापनः अवधारणा र महत्त्व

१०.५. शिक्षक सक्षमता र शिक्षक तयारी, अध्यापन अनुमति पत्र

१०.६. शिक्षक सेवाको गठन र परिचालनः पदको स्वीकृति, माग र तयारी, पदका आधारमा भर्ना गर्ने पद्धति, तहगत रूपमा शिक्षक तयारी र भर्ना, शिक्षकको सरूवा र बढुवाको व्यवस्थापन

१०.७. शिक्षकको पेशागत विकासः संरचना, नीति र कार्यक्रमहरू

१०.८. कार्यमूलक अनुसन्धानः अवधारणा, महत्त्व र चक्र

१०.९. नेपालमा विद्यार्थीको सिकाइ क्षति आपूरण सम्बन्धी जानकारी

Section (D): सार्वजनिक व्यवस्थापन र कार्यालय सञ्चालन २० अङ्क

११.सार्वजनिक व्यवस्थापन

११.१. कर्मचारी व्यवस्थापनका विविध पक्षहरूः कार्यविश्लेषण, कार्यविवरण, कार्यमूल्याङ्कन, भर्ना, छनौट, नियुक्ति, पदस्थापन, सरूवा, बढुवा, तलब सुविधा, उत्प्रेरणा, वृत्ति विकास र अवकाश

११.२. सार्वजनिक व्यवस्थापनमा निर्देशन, नियन्त्रण, पदसोपान, निर्णय प्रक्रिया, नेतृत्व, समन्वय, अधिकार प्रत्यायोजन र निक्षेपण, सुपरिवेक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन

११.३. व्यवस्थापनका विविध पक्षहरूः द्वन्द्व, तनाव, परिवर्तन, ज्ञान, विविधता र गुनासो व्यवस्थापन

११.४. सार्वजनिक सेवा प्रवाहको अर्थ, महत्त्व र सेवा प्रवाह गर्ने तरिका/माध्यमहरू

११.५. सार्वजनिक सेवा प्रवाहमा कम्प्युटर, इन्टरनेट, सामाजिक सञ्जाल, भर्चुअल सिकाइ सूचना तथा सञ्चार प्रविधिको प्रयोग, अवसर तथा चुनौतीहरू

११.६. नैतिकता, व्यावसायिकता, अनुशासन र आचारसंहिता

११.७. सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन र मूल्याङ्कन

१२.कार्यालय व्यवस्थापन तथा लेखा

१२.१. कार्यालय कार्यविधिः टिप्पणी, चिठ्ठीपत्र र प्रतिवेदन

१२.२. अभिलेख व्यवस्थापन र जिन्सी व्यवस्थापन

१२.३. लेखा प्रणाली र लेखापरीक्षणको परिचय, विशेषता, उद्देश्य र आधारभूत सिद्धान्त

१२.४. बजेटको अर्थ, सिद्धान्त, प्रकार र महत्त्व तथा लैङ्गिक उत्तरदायी बजेट

१२.५. वित्तीय सुशासन, बेरुजु र बेरुजु फछ्यौंट सम्बन्धी व्यवस्था

१२.६. सार्वजनिक खरीद सम्बन्धी कानूनी व्यवस्था र कार्यविधि

प्रथम चरणको द्वितीय पत्रको प्रश्नसंख्या तालिका

खण्ड	A-३०				B-२५			C-२५			D-२०	
एकाई	१	२	३	४	५	६	७	८	९	१०	११	१२
छोटो प्रश्न	१	१	१	१	-	-	१	१	१	१	१	१
लामो प्रश्न	१				१	१		१			१	

तृतीय पत्र (Paper III) : अङ्ग्रेजी

Section A- 20 Marks

1. Theories of Language Teaching and Learning

1.1. Introduction to language learning
- 1.1.1 Language, language learning and language classroom
- 1.1.2 Language teaching: Pedagogical debates, possibilities and realities

1.2. First language learning and second/foreign language learning
- 1.2.1. Introduction of first and second language learning
- 1.2.2. Similarities and differences between first and second language learning and teaching

1.3. Aspects of language teaching

1.4. Behavourism and language learning
- 1.4.1. Introduction to behavourism
- 1.4.2. Language learning as habit formation
- 1.4.3. Imitation, reinforcement and practice
- 1.4.4. Implications for language classroom

1.5. Innatism and language learning
- 1.5.1. Introduction to innatism
- 1.5.2. Chomsky's universal grammar (UG)
- 1.5.3. Concept of language acquisition device and SLA
- 1.5.4. Implications for language classroom

1.6. Constructivism and language learning
- 1.6.1. Introduction to constructivism
- 1.6.2. Piaget's individual constructivism
- 1.6.3. Vygotsky's social constructivism

2. Language Teaching Approaches and Methods

2.1. History of language teaching methods
- 2.1.1. Approach, method and technique: Concept and context
- 2.1.2. Surveys and overviews of methods: Past, present and future
- 2.1.3. From method to postmethod practices in language teaching

2.2. Historical methods of language teaching
- 2.2.1. Grammar translation method
- 2.2.2. Direct method
- 2.2.3. Audio-lingual method

2.3. Modern methods of language teaching
- 2.3.1. Functional method
- 2.3.2. Communicative approach
- 2.3.3. Task-based approach
- 2.3.4. Post method pedagogy

Section B- 30 Marks

3. **Teaching Language Aspects**
   - 3.1. Teaching of vocabulary
     - **3.1.1.** Aspects of vocabulary teaching
     - 3.1.2. Techniques of teaching vocabulary items
     - 3.1.3. Testing vocabulary
     - 3.1.4. Lesson planning for teaching vocabulary
   - 3.2. Teaching of grammar
     - 3.2.1. Inductive and deductive method
     - 3.2.2. Grammar and grammar teaching in context
     - 3.2.3. Testing grammar
     - 3.2.4. Lesson planning for teaching grammar
4. **Teaching Language Skills**
   - 4.1. Teaching of listening
     - 4.1.1. Components of teaching listening
     - 4.1.2. Real life listening
     - 4.1.3. Purpose of listening
     - 4.1.4. Techniques of teaching listening
     - 4.1.5. Testing listening skill
     - 4.1.6. Lesson planning for teaching listening skill
   - 4.2. Teaching of speaking.
     - 4.2.1. Components of teaching speaking
     - 4.2.2. Techniques of teaching speaking
     - 4.2.3. Testing speaking skill
     - 4.2.4. Lesson planning for teaching speaking skill
   - 4.3. Teaching of reading
     - 4.3.1. Teaching of reading
     - 4.3.2. Reading sub-skills
     - 4.3.3. Techniques of teaching reading
     - 4.3.4. Testing reading skill
     - 4.3.5. Lesson planning for teaching reading skill
   - 4.4. Teaching of writing
     - 4.4.1. Writing as a process
     - 4.4.2. Writing as a product
     - 4.4.3. Stages of teaching writing
     - 4.4.4. Testing writing skill

4.4.5. Lesson planning for teaching writing skill

5. Teaching Literary Genres

5.1. Teaching poetry

5.2. Teaching stories

5.3. Teaching essays

5.4. Teaching dramas

6. Testing in Language Teaching

6.1. Testing and assessment

6.2. Types of language tests:

6.2.1. Diagnostic test

6.2.2. Proficiency test

6.2.3. Achievement test

6.2.4. Progressive test

6.3. Construction of test items for language tests

Section C- 30 Marks

7. Implications of Linguistics in Language Teaching

7.1. Definition of language

7.2. Characteristics of language

7.3. Differences between human language and animal communication

7.4. Relationship between linguistics and language teaching

7.5. English sounds and structures

7.5.1. Introduction to phonetics and phonology

7.5.2. English sound system (vowels and consonants)

7.5.3. Suprasegmental features in the English language

7.5.4. Strong and weak form in the connected speech

7.5.5. Differences between English and Nepali sound system

8. Global Englishes and English in Nepal

8.1. Concept of global and world Englishes

8.1.1. English and globalization

8.1.2. Global English and English language teaching and testing

8.2. Historical development of English in Nepal

8.3. Use of English in Nepal

8.4. English language teaching in Nepal

8.5. Professional development of English language teachers

8.5.1. Types and models of professional development

8.5.2. Strategies of professional development

8.5.3. Maintaining professional ethics

8.5.4. Building networking, collaboration and cooperation in professional learning

8.5.5. Values of teaching profession

8.6. Teacher education and professional development in Nepal

8.6.1. Pre-service teacher education in English (B.Ed., M.Ed.) in Nepal

8.6.2. In-service training and continuous professional development (CPD)

8.6.3. Role of universities, MOEST and professional organizations

9. Emerging Trends in English Language Teaching in Nepal

9.1. Shift from structural to communicative and post-method pedagogies in ELT in Nepal

9.2. Learner-centered and outcome-based ELT practices in Nepal

9.3. Context-sensitive and localized ELT approaches

9.4. Critical and decolonial perspectives in ELT in Nepal

9.5. Medium of instruction in ELT

Section D- 20 Marks

10. ELT Curriculum Textbook and Materials

10.1. Introduction to school level ELT curriculum of Nepal

10.2. Characteristics of school level ELT curriculum of Nepal

10.3. Relation between curriculum, textbook and teacher's guide

10.4. Curriculum and textbook design and localization of ELT materials

10.5. Use of global vs local content in ELT textbooks in Nepal

10.6. Use of no-tech, low-tech and high-tech materials in English classroom

10.7. Designing lesson plan

10.8. Designing and constructing teaching materials

11. Trends and Technology in ELT

11.1. Integration of information and communication technology (ICT) in ELT

11.1.1. Use of computers, projectors and smart boards in ELT classrooms

11.1.2. Digital literacy and ICT competence of English teachers

11.1.3. ICT-based lesson planning and classroom delivery

11.1.4. Use of smartphones in ELT classroom

11.1.5. Social media as a tool for language exposure and interaction

11.2. Artificial Intelligence (AI) in English language teaching

11.2.1. AI-powered tools for language learning (chatbots, grammar checkers, translators) in ELT

11.2.2. AI in assessment, writing support and research in ELT

11.2.3. Ethical issues, academic integrity and teacher roles in AI-supported ELT

11.3. Issues of equity, inclusion and digital divide in ELT

11.3.1. Access to technology in urban vs rural schools of Nepal

11.3.2. Gender, socio-economic status and digital access in ELT in Nepal

11.3.3. Inclusive ELT practices in Nepali ELT

11.4. Future directions of trends and technology in ELT

11.4.1. AI-driven and data-informed ELT Practices

11.4.2. Translanguaging and multilingual digital pedagogy in ELT

तृतीय पत्रको प्रश्नसंख्या तालिका

खण्ड/भाग	A		B				C			D	
एकाई	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
छोटो प्रश्नसंख्या	2	-	1	2	-	1	-	1	1	1	1
लामो प्रश्नसंख्या	-	1	-	-	1	-	1	1	-	-	1

सामूहिक परीक्षण

यस प्रयोजनको लागि गरिने परीक्षण १० पूर्णाङ्क र ३० मिनेट अवधिको हुनेछ जुन नेताविहिन सामूहिक छलफलको रूपमा अवलम्वन गरिनेछ। दिइएको विषय/सवाल/समस्याका विषयमा पालैपालोसँग निर्दिष्ट समयभित्र समूहबीच छलफल गर्दै प्रत्येक उम्मेदवारले व्यक्तिगत प्रस्तुति गर्नुपर्नेछ। यस परीक्षणमा मूल्याङ्कनको लागि देहाय अनुसार समिति रहनेछ।

आयोगको अध्यक्ष वा सदस्य	– अध्यक्ष
मनोविज्ञ	– सदस्य
दक्ष/विज्ञ (२ जना)	– सदस्य